

RVD V OBRANNÉ OPERACI V HORSKÉM ZALESNĚNÉM TERÉNU

Vliv terénních a klimatických podmínek na bojovou činnost vojsk v horském zalesněném terénu je zjevný. Tyto podmínky ovlivňují i bojovou činnost RVD při vedení obranné operace. Co se však nemění — to je úloha a místo RVD v obranné operaci.

Efektivnost palebného ničení nepřítele v obraně se dosahuje především vysokou pravděpodobností zjištění cílů, stanovením požadovaného stupně jejich ničení, použitím potřebného množství prostředků ničení a vytvořením potřebné hustoty hlavní na předpokládaných směrech útoku nepřítele, jakož i použitím optimálních způsobů a metod palby. V obraně horského zalesněného terénu jde tedy o dovednou aplikaci všech těchto základních požadavků.

Finálním produktem operačního a bojového použití RVD v obraně je účast systému raketových úderů a paleb dělostřelectva v celém komplexu systému palby pluků, divizí a armády. Tyto systémy se vytváří na všech stupních velení, avšak jejich delimitace v podmínkách horského zalesněného terénu vyžaduje, abychom přihlíželi k jeho specifickým podmínkám.

Systém palby zde má svůj zvláštní význam, který spočívá v náročnosti zabezpečení zejména těchto hlavních úkolů:

- boj s taktickými prostředky jaderného napadení,
- ničení nepřítele na vzdálených přístupech k obraně,
- ničení nepřítele při zaujímání výchozího prostoru k útoku,
- podpora boje vojsk o přední okraj obrany, v jednotlivých obranných pásmech a při vklínění se nepřítele do hloubky obrany,
- podpora boje vojsk při protiztečích a protiúderech s přechodem do útoku,
- trvalé udržování palebného styku se sousedy na všech stupních velení.

Boj s taktickými prostředky jaderného napadení nabývá charakteru boje s nepřátelským dělostřelectvem v celém komplexu. Vyplyvá to z možností, které konfigurace terénu dává pro použití zbraní hromadného ničení. Na rozdíl od normálních terénních podmínek zde k dosažení požadovaného účinku bude v řadě případů stačit použití podstatně nižší kilotonáže jaderného výbuchu.

Tento úkol může plnit nepřátelské dělostřelectvo, vybavené jadernou municí. Soustavné zvyšování kvality výzbroje dělostřelectva armád NATO a jeho možností k vedení palby jadernou a v poslední době i neutronovou municí vyžaduje, abychom v horských podmínkách řešili řadu náročných úkolů, zejména organizaci a řízení průzkumu těchto prostředků.

Vzhledem k omezeným možnostem některých prostředků dělostřeleckého **průzkumu** v horských podmínkách, klademe mimořádný důraz na pečlivou organizaci součinnosti se všemi ostatními druhy průzkumu, zejména se vzdušným průzkumem. Těžiště dělostřeleckého průzkumu je v divizích, jejichž průzkumné ústředny je účelné předsunout co nejbliže k přednímu okraji.

V horách má zvláštní význam dovedný a včasný manévř průzkumnými prostředky. Ten se musí v závislosti na časových možnostech podrobně zplánovat a připravit. Účelné rozmístění průzkumných prostředků spolu s jejich manévrem by mělo vyloučit možnost výskytu hluchých prostorů před předním okrajem obrany z hlediska průzkumu a vytvořit podmínky pro efektivní palebné ničení nepřítele ještě do zahájení jeho útoku.

Palebné ničení nepřítele **na vzdálených přístupech** k obraně v horských podmínkách se bude orientovat na vedení úderů raketového vojska a letectva s cílem narušit či zpomalit vytváření úderného uskupení nepřítele v hloubce, oslabit jeho údernou sílu a získat tak čas k další organizaci obrany. Vzhledem k menšímu množství přístupových komunikací v horských podmínkách, je jejich palebné přehrazení ve většině případů reálné. Přitom tento úkol mohou plnit poměrně slabé síly. V případě použití dalekonosného dělostřelectva pro tento úkol je třeba maximálně využít jeho dostřelu a rozmístit palebné baterie v dočasných palebných postaveních co nejbliže k přednímu okraji obrany a zabezpečit po splnění úkolu jejich včasný a spolehlivý manévř do hlavních palebných postavení. Současně je třeba vést boj i s nepřátelským vzdušným průzkumem údery na předsunutá letiště průzkumného letectva a na prostředky radioelektronického boje.

Palebné ničení nepřítele **při zaujímání výchozího prostoru k útoku** je jednou z rozhodujících fází obranné operace. Jeho cílem je zabránit nepříteli vybojovat palebnou převahu, vyřadit z možnosti podpory vojsk většinu jeho palebných prostředků. Ve zvláště výhodných případech bude možné i v horských podmínkách uskutečnit palebnou protipřipravu. Tento úkol však vyžaduje poměrně větší volnost manévru dělostřelectva, což nebude často možné. Proto bude výhodné manévř jednotkami nahradit manévrem palbou až na maximální dálku střelby. Svoji úlohu zde sehraje i cílevědomé uskupení a rozmístění palebných postavení dělostřelectva, plánování a pečlivá ženijně technická příprava jeho manévru. Nepřetržitost palebného ničení nepřítele vyžaduje, abychom plánovali manévř dělostřelectvem v obraně časově i prostorově. Nejméně dvě třetiny palebných baterií by měly být trvale v pohotovosti k palbě. To má v horských podmínkách zvláštní význam.

Boj o **přední okraj obrany** se musí vyznačovat zvýšenou intenzitou palebné činnosti v souladu s narůstajícím úsilím celého systému palby divize či armády. Vedení boje o přední okraj, jakož i při vklínění se nepřítele do obrany má v horských podmínkách charakter boje na poměrně krátké vzdálenosti, boje o jednotlivé výšiny a dominanty, jejichž ovládnutí má rozhodující význam pro další průběh obranné operace. V této fázi operace sehraje významnou úlohu použití prostředků pro přímou střelbu, které mají celou řadu předností. Především je to efektivnost palby, která umožňuje s relativně nízkou spotře-

bou munice dosáhnout vysokého ničivého účinku, což má z hlediska zásobování municí v horách zcela mimořádný význam. Druhou, neméně závažnou předností, jsou jejich malé rozměry, zvláště u protitankových řízených střel. A konečně jejich malé rozměry umožňují je rozmísťovat i na takových místech, kde je nepřítel v horách nebude předpokládat.

Vedení boje přímou střelbou v horách nevylučujeme ani u dělostřelectva ze zakrytých palebných postavení. Vyplyvá to z charakteru vedení boje nepřítel. Ten může používat často menší úderné skupiny, které budou pronikat do hloubky obrany i skrytými místy, průsmyky a úžlabinami. Z toho důvodu musí být palebné baterie připraveny k vedení kruhové obrany vlastní bojové sestavy, a to jak palbou děl, tak i palbami ručních zbraní. Ke zvládnutí těchto úkolů musí směřovat výcvik palebných jednotek jak dělostřelectva, tak raketového vojska.

V souvislosti s vedením boje v horských podmínkách chcí upozornit na výhody použití dýmového střeliva. Vytváření dýmových clon ve vhodně zvolených prostorech, údolích, průsmycích a úžlabinách poskytuje obránci celou řadu výhod, znemožňuje vést nepříteli mířenou palbu, dezorganizuje velení malým jednotkám a umožňuje vlastním jednotkám vést skrytý manévry do výhodnějších postavení a obranných rájů a v neposlední řadě ničit nepřítel palbami ze zakrytých palebných postavení po částech.

Úkoly palebné podpory **protiztečí a protiúderů** plní raketové vojsko a dělostřelectvo v horách v součinnosti s ostatními prostředky ničení na základě stejných principů jako v normálních terénních podmínkách. Limitujícím požadavkem je vybojování palebné převahy na směru protizteče či protiúderu. Horský terén však znemožňuje vždy soustředit požadované množství dělostřelectva na daném směru. Tyto omezující faktory horského terénu se kompenzují použitím většího množství prostředků pro přímou střelbu, tanků a bojových vozidel pěchoty. Přesto musí se část palebných prostředků připravit k rychlému manévru pomocí vrtulníků.

Zkušenosti z bojů Sovětské armády ve Velké vlastenecké válce přinášejí řadu poučných příkladů o mistrně vedených bojích v horských podmínkách. Hlavní důraz byl vždy při vedení protizteče či protiúderu kladen na průzkum a umlčení nepřítel na dominantách v úseku protizteče (protiúderu) ještě do jejího zahájení. Ke splnění tohoto úkolu musí náčelník RVD armády (divize) včas orientovat dělostřelecký průzkum a úsilí palebné činnosti RVD.

Vzhledem k tomu, že horský terén umožňuje vyhodnotit s poměrně větší pravděpodobností směry útoku nepřítel a na tomto podkladě i lépe stanovit možné směry protiztečí a protiúderů, může se i dovedně řízeným manévrem raketového vojska a dělostřelectva vytvořit včas potřebné uskupení k podpoře protizteče či protiúderu, jestliže to terénní podmínky umožní. Nevylučují ani možnost přijetí dalších vhodných opatření, která vytvoří podmínky pro úspěšné splnění úkolů protiztečí a protiúderů.

Bude-li při protiúderu použito vzdušných výsadek, je nutné, aby v nich byl zařazen vždy vycvičený dělostřelecký pozorovatel s odpovídajícím vybavením pro řízení palby dělostřelectva.

Plánování operačního a bojového použití RVD při protiúderu v horských podmínkách a zejména palebné ničení nepřítel musí vycházet z charakteru protiúderu, který bude zpravidla probíhat jako útok na spěšně vybudovanou a zaujatou obranu a někdy i jako střetný boj či sražení. Tomu musí odpovídat i jednotlivá období palebného ničení při protiúderu i metody palebné podpory

vojsk. Jejich volba musí být výsledkem podrobného zhodnocení terénních podmínek v pásmu protiúderu a předpokládané činnosti nepřítele (charakteru možných objektů ničení). Hlavním úkolem RVD však bude spolehlivé umlčení a ničení taktických prostředků jaderného napadení a dělostřelectva v pásmu protiúderu a na jeho bocích.

Trvalé udržování **palebného styku** mezi jednotkami, útvary a svazky při vedení obranné operace zůstává i v horských podmínkách neměnným principem bojové činnosti vojsk. Jeho realizace je však v horách značně obtížná a ne vždy úspěšná. Závisí zvláště na spolehlivém průzkumovém přikrytí rozhraní mezi vojsky. Kromě toho je nutné hluché prostory s možností pohybu vojsk zajišťovat zátarasy, minovými poli a dalšími překážkami. I v těchto případech se musí projevit komplexnost palebného ničení nepřítele a účast všech prostředků ničení v něm za účinného řízení vševojskového velitele.

Bojová činnost RVD v horských podmínkách klade mimořádné nároky a požadavky na štáby a vojska, ale i na výzbroj a techniku.

V oblasti teoretické připravenosti je zvládnutí bojového použití RVD v horách, zvláště jeho malých jednotek (baterií, čet) základní podmínkou. Velitelé a štáby RVD však zde musí uplatnit kromě toho i znalosti topografie, meteorologie a dalších disciplín, bez nichž si již dnes moderní formy velení, zvláště v tak náročných terénních podmínkách, nemůžeme představit.

V oblasti praktického uplatnění poznatků a zkušeností je třeba cvičit jednotky pro boj v horských podmínkách. Jde o přípravu palebné jednotky i samostatné, speciální (povětrnostní, průzkumné, topograficko-geodetické) jednotky k vyšší bojové samostatnosti ve všech směrech. A zde se nabízí plné uplatnění zkušeností ze spojeneckého cvičení „Štit-82“.

Vedení palebné činnosti v horských podmínkách vyžaduje též dovedné využití technických parametrů palebných kompletů. Zde se v první řadě uplatňují ty palebné prostředky dělostřelectva, které mohou vést palbu vrchní skupinou úhlů, tzn. houfnice a minomety, dále samohybné palebné komplety, jakož i ty, jejichž hmotnost umožňuje rychlý manévr v obtížných terénních podmínkách.

Zanedbatelnou otázkou není ani efektivní využití možností dělostřelecké munice všeho druhu a další zvyšování její účinnosti a šíře jejího využití právě k palebnému ničení nepřítele v horách.

Konečně i fyzická připravenost a odolnost příslušníků RVD pro překonávání překážek horského terénu je důležitým činitelem k dosažení úspěchu v boji s nepřítelem.